

הרה"ק מו"ה מרדכי מנעסכין זצ"ל

א.

הרה"ק הצדיק המפורסם לעושה נפלאות גדולות מוה"ר מרדכי זצ"ל מנעסכין, תלמיד הרה"ק הרבי ר' מעלי מולאטשוב זצ"ל, בימי חורפו הי' דר בעיר לעשנוב הסמוכה לבראדי, והי' עוסק במשא ומתן והי' דרכו שמכל נסיעה של מרמ הפריש איזה סכום, ובמשך השנה נקבץ אצלו סכום אשר יוכל לקנות לו בסכום זה אתרוג הדר. פ"א לפני חג הסוכות כשנסע לעיר בראדי לקנות לו האתרוג ובידו סך ששה רוי"כ מאשר קיבץ במשך כל השנה לתכלית זה, בדרכו פגע באיש אחד שהי' בוכה מאוד על סוסו שמה לו, שממנו היתה פרנסתו, כשמעו זאת אמר הנה יש תחת ידי ששה רוי"כ שאספתי לצורך מצוה ומה חילוק יש בין מצוה זו למצוה אחרת, לקחת אתרוג בחג הסוכות היא מצוה ה', ולעשות צדקה וחסד היא מצוה ה', לכן קח לך הששה רוי"כ וקנה לך סוס אחר והתפרנס הלאה מזה. בחג הסוכות אמר בדרך הלצה: „כל העולם מברכים על אתרוג ואני אברך על הסוס“.

עברו שנים אחדות ונתקבל לרב אבר"ק לעשנוב ושם עבר עבודתי בקדושה ובטהרה, בדרך הקודש אשר הורה אותו רבו הקדוש מוהר"מ מולאטשוב זצ"ל, ולהיות שאכות אבותיו היו רבנים בנעסכין מדור דור, לכן כאשר נפקד מקום רב בנעסכין, באו האקרואס דק' נעסכין אליו ובקשוהו כי יבא למלאות מקום אבותיו שם ונעתר לבקשתם ונתקבל לאבר"ק נעסכין.

כבואו לנעסכין הראה כחו וגבורתו באותות ומופתים נוראים, יותר מכל הצדיקים שבדור, ורעשה כל המדינה מעוז נוראותיו אשר פעל ועשה, והמשיך את פעולותיו הנפלאות שלש שנים, ואחרי אשר עברו שלש שני חזקה, אמר: „כבר פרסמתי מציאותו ית"ש והשגחתו בעוה"ז ונתחזקה האמונה בחזקה של שלש שנים ודי בזה, ואין צורך עוד במופתים כי אם לעת צורך גדול ונחזק מאוד“.

פ"א בא אליו הרב הגאון ר' מרדכי מרדוש זצ"ל מסאריצק, בע"ס ביאור מהר"ם שיף, ושאל להרה"ק האם אמת הוא מה שאומרים עליו שהוא שומע כרוזים ממרום, ורואה ברוה"ק ולפניו נגלה כל תעלומה? השיב לו מדוע יתפלא כבודו ע"ז, כל אדם מישראל יוכל להגיע לידי מדרגה זו כדתנן: עין רואה, ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים (אבות פ"ב). הפירוש הוא כך עין רואה העין שברא השי"ת רואה הכל, והאוזן שברא השי"ת שומעת הכל, אימתי? בזמן אשר „וכל מעשיך – שאתה עושה – בספר נכתבים“, תוכל להראות שהם כתובים בספר תורה, וכל דבר אשר לא כתוב בתורה לעשות, שאינו מצוה ולא רצון הבור"ת, אינך עושה, אז העין רואה והאוזן שומעת.

ואמר להרב הגאון הנ"ל: אלו בא אלי בימי חורפו או הי' מלמדו ררכי החסידות אבל כעת לעת זקנותו ילך לו כמ"ה בדרכו דרך התורה ואין לו לבחור דרכים חדשים.

ופ"א אמר הרה"ק ז"ל להמסובין על שלחנו, שא"ל יהי' להם לפלא ענין אותות ומופתים הנעשים על ידי צדיקים מאז מעולם, שזהו מה שאמרו חז"ל (פסחים פ"ו ע"ב), וכל מה שיאמר לך בעה"ב עשה, הגוף של כל אדם נקרא בית בפי חז"ל (ברכות מ"ד ע"ב), וצריך כל אדם מישראל להיות בעל ומושל על הבית על גופו ועל כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, על איש כזה שהוא, בעל הבית וארון על גופו, בקשו חז"ל להשי"ת עלינו לאמור: כל מה שיאמר לך – ה', בעל הבית, עשה רצונך, וקיים מאמרו, עדה"כ ותגור אומר ויקם לך!

כה יהארה והורת הצדיק הלזה, לכל איש מישראל את האפשרות, איך מגיעים למעלה, בעל מופת" לעשות נסים ונפלאות, שכל מי אשר ינסה לעשות ככל אשר הורהו. בודאי יעלה ויבא ויגיע למדרגה זו, וכי קרוב הדבר בפיך ובלבבך לעשותו!

ב.

הרה"ק מוהר"ם מנעסכין ז"ל בא בקשר החיתוך עם הרה"ק בע"ס קדושת לוי ז"ל (הרה"ק מו"ה יצחק ז"ל מנעסכין בע"ס תולדות יצחק, ה"י בעל נכדתי של הרה"ק מבארדיטשוב כאמור למעלה).

ממה שעבר שם בשעת ההתקשרות סיפר הרה"ק מו"ה קלונימוס קלמן זצ"ל בע"ס "מאור ושמש", כדברים האלה: בהיותו משתוקק מאוד להכיר את הרה"ק מוהר"ם מנעסכין, אחרי אשר הכיר את רבו הקדוש מוהר"ם כולאטשוב ז"ל, נסע ביחוד לנעסכין והי' שמה עת ארוכה, ובעת ההוא נגמר השידוך הנ"ל בהגבלת זמן ההתקשרות, ומקום ההתקשרות בכפר פלוני, וכאשר הגיע זמן ויום שבו היו צריכים לבוא לאותו הכפר, הרה"ק בע"ס קדושת לוי בא ליום המוגבל לאותו כפר, והרה"ק מנעסכין לא בא, כי הוא ז"ל לא נסע מביתו כל זמן שלא קיבל רשות מן השמים. הרה"ק בעל קדושת לוי חכה שם בכפר לקראת בואו שלשה ימים, מובן מאלינו כי לצדיק כבעל קדושת לוי היתה התעכבותו בכפר עינוי גדול מאוד, ולכן כאשר בא הרה"ק מוהר"ם מנעסכין אחרי שלשה ימים, לא קבלהו הרה"ק מבארדיטשוב בספי", כי אם בדברים קשים, הרה"ק מנעסכין מצא את עצמו נעלב וענה ואמר: "כבוד מעלתו חושב כי צריכים לרוץ ברחובות ולהכריז, תקיף לעד ותפארתו עדי עד!" כשאני לעצמי בחרתי אופן כזה, לשבת בבית ומי שירצה לשמוע יבא וישמע".

על הדברים האלה ענה הרה"ק מב"ד: "האם לא ידע כבוד מעלתו כי חצי עולם" (א האלבע וועלט) תלמידי הם! וגם האברך היושב פה – הראה באצבעו על בע"ס מאור ושמש – הוא גם כן תלמידי".

נרעש ונפחד מאוד – כה הוסיף הרה"ק בע"ס מאור ושמש לספר – רץ החוצה, כי ירא פן ישאלהו הרה"ק מנעסכין האם כנים הדברים, אם כן יצטרך להשיב כי לא כן הוא, כי אך זה הפעם הראשון שהוא רואה את הרה"ק מב"ד, כדי שלא להכזיב את הרה"ק מב"ד יצא החוצה, אמנם בהיותו בחוץ התחיל להתבונן על דבריו, היתכן שהרה"ק מב"ד יאמר דברים בלתי אמתיים, ונפל בדעתו דבר ממה שקרה לו בהיותו ילד קטן, או בהיותו כבן ארבע או חמש שנים – כה יספר הרה"ק בעל מאור ושמש – בלכתו אל החדר בבוזק להתפלל שם

החת השגחת המלמד, ראה את בני העיר נחפזים ורצים אל בית הכנסת ושמע שאומרים שהרב הצדיק מזעליחוב (או הי' הרה"ק מב"ד בזעליחוב) יבא להתכ"ל שמה, בכך רץ גם הוא ועוד ילדים אל בית הכנסת, ובמשך התפלה עמד תחת כנפי טליתו של הרבי מזעליחוב ושכח מהחדר וגם מלהתפלל, ואחר שנמרה התפלה והלכו כולם, הציק אותו הרעב ולקח את העוגה שנתנה אמו לו לארוחת הבורק ואכל טרם שהתפלל תפלת שחרית. אח"כ שב וניחם על חטאו זה בכך הרהר בתשובה וגמר אז בדעתו, שמהיום והלאה יהי נזהר מאוד מלעבור על כל מה שילמדו עמו, ובכך — כה סיים בע"ס טאור ושמש — ראה הרה"ק מביד נכוחה, ודבריו כנים ואמתיים". (החסידות להרה"ג הרי"א מרקוס ז"ל ע' דצ"ג מה ששמע מפי תלמיד של בע"ס מאור ושמש) :

ואמנם אצל הקדושים הללו נתקיים את „והב בסופה" שנעשו אח"כ אוהבים ז"ליו ובאו בהתקשרות, והרה"ק בע"ס קרושת לוי אמר אז דברים, שנתבררו אח"כ כי הי' צופה ברוח הקודש, כמו שהבאתי לעיל בערכו בשם חתנו הרה"ק מנעסכין זצ"ל, והי' מוקיר את הרה"ק מוהר"מ מנעסכין ז"ל ואמר עליו שהוא מעין דוגמתו של הבעש"ט ז"ל.

ג.

הרה"ק מוהר"מ מנעסכין זצ"ל הי' סממט באמירת תורה להבאים אליו, פעם אחת הפציר בו בנו הרה"ק מקאוולי ז"ל על אמירת תורה, השיב לו : „וכי רבותא לאמור תורה, אבל האמת כי צריכים להתקשר בשר התורה, באופן שיושפעו ממנו דברי תורה לפה המדבר, ותורה כזו נכנסת בלב השומעים לכל אחד ואי לפי ענינו, ולאחר פטירת מרן הבעש"ט ז"ל נתאספו החברייתא תלמידיו הקדושים לחזור על דברי תורה ששמעו מפיו הקדוש, ונראה להם הבעש"ט ז"ל בחלום ואמר להם למה אתם נותנים לב לדברי תורתך ואין אתם נותנים לב להיראת שמים שהי' לי...". כהבעש"ט ז"ל ביקש גם הוא שילמדו ממעשיו הקדושים ומאורחות חייו, ומשפע קודש של יראת שמים, ישמע על כל הבאים להסגוף בצל קורתו, ומאוד מאוד הי' מזהיר לכל הבאים לפניו על שמירת שבת, שמירת שבת היא מקור היראה, ואמר בשם הרה"ק בעל קרושת לוי, שהי' אומר : „שבדיני שבת יש להחמיר הרבה יותר ויותר מדיני פסח". וכן הי' מחמיר מאוד מאוד בחומרות של פסח, ופזא ביקש בנו הגאון האבד"ק קאוולי ז"ל להקל באיזה דין מדיני פסח, אמר לו בצ"א אתה רוצה להתחכם על הקדמונים שלנו, זה לא, אם הם החמירו בפסח בחומרות הנה בודאי יש להחמיר.

אמנם בדבר אחד הקיל, לענין מצה שמורה, הי' אומר שמי שאין לו מצה שמורה רק בדוחק, מוטב שיאכל גם מצה בלתי משומרת משעת קצירה, כדי שלא למנוע משמחת יו"ט שהיא מן התורה, ושימוד משעת קצירה אינו חיוב מהית בכל ימות הפסח רק מדת חסידות.

מאוד מאוד ההאמץ לשקוד על תקנת עגונות להחירם מכבלי העגון ולצורך זה הי' משתמש גי"כ בכחו הקדוש לעשות אותות ומופתים, כאשר יסופר בספר זכרון טוב ורשפי אש, וכי"ב מספרים המספרים סיפורי צדיקים.

גם על המצמד בארץ הקדושה שנוסד ע"י הרה"ק מוהרמ"מ מויטעבסק זצ"ל פקח עיניו ושלח שלוחים לכל המקומות עם „אגרת הקודש" ממנו, בבקשה לחזק ולהקים את ה„מצמד" על בסיס נכון וקיים לעד (נדפס בחבת הארץ).

הר"ק בע"ס „אוהב ישראל" הי' בחודש ניסן שנת תק"ס בלובלין אצל הרה"ק החווה זל"ה"ה, שאלו החווה האם הוא מכיר את הרב ר' ברוך ממעזיבון, אמר הן, ובאכת שהוא צדיק גדול וחכם גדול אבל רק לפני עצמו. שוב שאלוהו אם מכיר את הרה"ק מוהר"ם מנעסכיו, ענהו לא, א"ל החווה אם יכיר כ"מ את הרב מנעסכיו יראה כי אצלו תורה ותפלה, ואכילה ושינה, הכל אחד, והוא יכול להג' ית נשמה לשורשה. והחליט הרה"ק בע"ס אוהב ישראל בדעתו ליסע לנעסכיו, ימחמת שהי' זמן קצר לפני חג הפסח חשב לנסוע אחד חג הפסח. והרה"ק נעסכיו נפטר אז בשמונה ימים לחודש ניסן תק"ס, וכששמע לאחר הפסח השמועה המעציבה נצטער אותו צדיק ה„אוהב ישראל" על שלא זכה להכירו.

הרה"ק מנעסכיו חי נ"ב שנים, וישב על כסא רבנותו בנעסכיו י"א שנים, וסימנך שמואל הנביא חי נ"ב שנים, ושפט את ישראל י"א שנים (ע' רש"י נזיר דף ה' ע"א), זכותו יגן עלינו ועכ"י אמן.

